

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évenegyre 3 ft o. ó.

Helyben előfizethető Demjén L. és Keresztény Pál úrak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállítás: belső-jordánca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Meddig tart még a közjogi ellenzékeskedés?

(—) Midőn a választások még messze voltak s azok kimenetelét felett mindenki saját tetszése szerint jósoligathatott, azt hirdették nem egyszer az ellenzéki hírlapok, hogy az országos közvélemény úgy el fogja fúni a föld színéről az eddigi többséget, a Deák-pártot, mintha soha se lett volna.

A nemzet itélt, valóban nagyszerű többséggel, de a feszült figyelemmel várt eredmény egészen más lett, mint a minőt a légvárak lakói álmodtak és valóban vártak is.

A csalódás, a vesztett remény bizonynyára fájdalmas egy érzemény, az ellen lehet zúgolódni, panaszkodni, de a megtörténtet eltagadni, avagy holmi apró ráfogással gyöngíteni hasztalan fáradság volna. Egy ily hatalmas döntvény elmaradhatlan következményeit sem lehet oly könnyen ignorálni, azok be fognak következni akár akarja a baloldal, akár nem.

Az ország nem ok nélkül mondja ki harmadszor is határozott nem tetszését mindennemű kockázató politika felett; a nemzet nem akarja a meddő graváminális küzdelmet újra kezdeni, s az ezzel együtt járó emésztő tespedésbe visszahanyatolni; a nemzet tenni és haladni kíván!

Avagy a fenséges nemzeti tribunal **három egyenlő** ítélete nem elegendő? Ez ellen is van még fellebbezés; de hová? Még mind tud remélni, magát s másokat ámitni a háromszorosan megbukott baloskodás!

Míg abban a hitben élt a baloldal, hogy a választási urnából ő fog győzelmesen kikelni s ezt országsszerte kürtölte is, előre követelte a jobboldaltól, hogy a leendő eredmény előtt annak idejében meghajolni ismerje elutasíthatlan kötelességének.

Miért erőlködik most a kisebbségben maradt párt magát e saját maga által is elismert határozott parlamentarizmus szabály alól kivonni, — mert hogy magartatása az eddigi marad, azt azon nyilvános nyilatkozatokból következtethetni, melyeket vezér-férfiai közelebből is világga bocsátni jónak láttak.

Az ábrándozás, rajongás, a tapasztalatlan fiatalok megbocssátható hibája, de a kit a férfikor sokszoros tapasztalatai sem képesek kiábrándítani, gyakorlativá tenni, annak agg korában sem jön meg az esze, arra egy család, annálkevésbé egy ország és nemzet sorsát bízni nem lehet.

Ha a történelem ismételt gyászos tanulságival nem érik be az ellenzék vezérférfiai, azt hiszem, eléggé kézzelfoghatólag, világosan és határozottan kimutatta a közelebbi öt év alatt lefolyt három választás, hogy a nemzet nem helyesli, nem követi azon utat, melyre őt az ellenzék vezetni akarná.

A nemzet annyszor és annyit vesztett már, a folytonos közjogi küzdelem alatt, hogy ha azt ismét kockára tenné, mit már elvesztett volt, de eszélylyel és bölcsességgel nagy mértékben visszavetné.

TÁRCZA.

CLEOPATRA.

(a „Revue des deux Mondes”-ból.)

Egy egész történelem nyilvánul gyakran a költő szózatában. Ki ne ismerné Horatius ódáját: „Nunc est bibendum, nunc pede libero”! Róma győzelme, egy egész nép örömmujongása nyilvánul e sorokban. Nagy, rendkívüli veszély fenyegette Rómát. Olvasd Horác ódáját, s foglalmad leendő e veszélyről. Csak váratlan győzelem ad a költőnek ily szavakat; oly lelkesülés, mely ezen óda minden során előlik, csak nagy rettegés után nyilvánulhat. Kétkeltek tán benne, hogy Rómának, mely oly fényesen győzött, volt oka oly igen félni, s méltán kérdezték, ki volt tulajdonképen e Cleopatra, kinek hatalma Róma népét tartá fejelembe s rettegésben. Olvassátok Horác ódáját; történelmi okmány az, melyben Cleopatra nagysága tükröződik vissza. A diadalenek örömtelt hangjain, a győző dicsőséget megéneklő sorokon átérzed a költő rokonszenvét, s akaratlan csodálatát e nő nagysága iránt.

Később a többi költő gunyolá őt. Egy Propere volt képes mondani, hogy azért nem engedték meg az istenek, hogy élve kerüljön Octavius kezei közé, mert méltatlannak találták, hogy diadalszeretét ékesítse, s mert nem akarták, hogy ilyen asszonyt vezessenek végig az utcákon, melyeken egy Jugurtha vitézt. De Propere nem egyéb, mint üres hízog, ki jó szolgálatát értékesíteni tudja. Azután tiz évvel Cleopatra halála után irt; a mit mond; csak második kézből vette. Horac és Virgil látták a köztársaság haldoklását; sőt Horac küzdött is mellette. Propere mit sem látott a dicsteljes korszakból. Nincs benne egy csepp lelkesedés, nincs benne

szaszerzett, rövid időn bizonyára épen semmi veszténivalója nem maradna.

Hatalmasabb népek példája tanuskodik, hogy nagy közjogi perek mértéken túl erőszakolása nem szegény embernek, kis nemzetnek való; sirva fizették meg csak legközelebb sokkal nagyobb nemzetek az óriásivá növekedett perköltségeket. De ez még hagyján, ha esakugyan **megfizethették**; mi azonban egy újabb közjogi veszteséggel nemcsak a könnyelműen előidézt perköltségek megtérítésében fognánk elmarasztaltatni, hanem összes vagyonunkat, existenciánkat eljátszhatnók, sőt egész bizonyossággal eljátszanók.

De még azt sem kellene feledniök az illetőknek, hogy kisebb nemzeteknél, melyek számuk csekélysége, geográfiai fekvésük és ethnográfiai viszonyaiknál fogva szükségképpen mások szövetségére vannak utalva, nem is épen olyan egészen **belügy** ez a közjogi perlekedés, utóvégre is mások döntenek az ily esetekben, s gyakran a fészkelődő, tulkövetelő hátrányára.

Annyi tagadhatlan, hogy az ellenzék szerfelett jól ismeri a tét, melyen mozog, ugyszintén azok ábrándos hajlamait is, a kiket vezet. Tisztába van tehát azzal, hogy ha a nagyhangzú közjogi phrázisok helyett, holmi gyakorlati reformismét tűzne ki lobogójára, saját halálós ítéletét írta alá, mert hogy azok, kikből a mai közjogi ellenzék nagy zöme áll, az ilyen jelszavak értékét nem méltányolják, azokért nem igen lelkesülnének, az kétségtelen.

Folytatni kell tehát a közjogi oppositiot mindénáron, mert csak ez tartja össze a baloldali hadserget, csak ez tartja fenn a vezérek tekintélyét, szóval csupán csak ez az egyedüli alapja a létezetésnek.

Hogy utóvégre is mi haszna lehet és lesz ebből a nemzetnek, arról feleljenek azok, a kik a nemzet legvitalisabb érdekeit saját egyéni ambíciójuknak hozzák áldozatul.

Egy általán elismert nagy államtudós azt mondja, hogy van egy neme az ellenzékeskedésnek, melynek politikai élelprincipiumai a minden kormány elleni oppositio képezi, mely sajátképen azért küzd a kormány politikája ellen, mivel azt jogtalanának és károsnak tartja, hanem azért, mivel az a kormány politikája. Néha az ily ellenzéki párt is megnyeri a nép kegyét, de némleges tulajdonai, a közjónak, a nép javának csak színét viselik magukon. A mozgató erő ennél jöllehet nem az önhason, de igenis az akaratosság, az államtekinéllyel szemben daczos ellenszegülés és annak megszibbasztása, az anarchia államellenes szelleme.

Ezek és ezekhez hasonló méltó vádak alól kellené magokat oda át kitisztáznai; hja! de mikor az önmegtagadás, a hazafias áldozatkészség oly nagy megerőtletésbe kerül! —

Legujabb táviratok.

Zágráb, jul. 16. Ma az országgyűlési napi rend van: Választási bíráló bizottság megállapítása, a nemzetgazdászati törvényjavaslat készítésére megválasztandó

semmi mérséklet. Megrohanja, becsmerli a legyőzöttet, csak azért, hogy vele hizelegessen a győzőnek. A III. könyv tizenegyedik elgájának csak egy célja van: feltűzeln, a fanatismusig gerjeszteni a rómaiak gyűlöletét Cleopatra ellen. A költő lerajzolja ebben a nő uralom gyászos példait s végig megy valamennyi hitregén, valamennyi kirívó példán, s a példák közül természetesen a legoemánnyabb, a legvisszataszítóbb az, melyre a világ még emlékezik. A hízegés játsza a főszerepet, s a szépirodalom magasatos eszméje a háttérbe vonul. Nincs más célja a költőnek, mint hizelegni a hatalmas urnak. A bukott nagyságot, úgy hitte Propere, csak két feltétel alatt lehet megénekelni: megörnyedni Caesar előtt, s követ hányni ellenségeire. Propere lelkiismeretesen teljesít e két feltételt.

Azok, kik utána következnek, történetirők és köllők, folytatták Propereius nemes mesterségét, és sajátos, hogy a mily távol esik valamely generatio Cleopatra szereplésének idejétől, a mily mérvben erősödött a kényuralom, a gyalázás mindinkább és inkább a hízegés egy neme gyanánt használtatott fel.

Horac pedig udvariassága mellett a közvetlen tanu hízével bir. Ő saját szemével látott. Átélt e gyászos bukást, e megrendítő végvonaglast. Horac harmincz éves volt, midőn Octavius és Marcus Antonius, vagyis inkább Róma és Cleopatra közt kiütött a háboru. A hájárat egész folyama alatt nem hagyta el Rómát, s mindezt teljes hízeli lehet előttünk megindulása. Megbecsülni a hőst bukásában is, tiszteletet tanusítani az ellen iránt, ki bennünket meglámadott, csak nemes lelkek tulajdona. Horac meglátalta a helyes utat. A hazaszeretet nevében támadja meg Antonius, kinek vak uralomvágya meglámadni merte a császárságot és a capitolumot; funus et imperio parabat. De felháborodása nem vakítja őt el; egy eszményképen áll előtte, melytől az

bizottmány, a kormány az indennitást kérvényezi. Turelli interpellál a pozsegai törvénytelenések iránt.

Fadejew fegyverkezést sürget.

Fadejew tábornok hosszabb halgtatás után Pisztoforkors tábornok egyik hasonértelmű röpiratára hivatkozva, terjedelmes fegyverkezési javaslatokkal ujjolag kopog a szt-pétvári hadügyér ajtaján. Nyolcz nagy hasábra terjedő hosszadalmason indokolt javaslatának rövid értelme a következő:

Európában a döntő szerepet azon hatalom fogja játszani, mely legtöbb ágyut, s legnagyobb lovas-gyalogságot, vagy pedig más szóval legtöbb vadász-lovaságot lesz képes a harczterre vinni. Már pedig ilyen hatalom természetesen csak Oroszország lehet, mert hogy egy állam a legnagyobb tüzérsséggel és lovassággal rendelkezék, arra mindenekelőtt szükséges, hogy más államokhoz képest legtöbb lova is legyen.

Germaniában, mond Fadejew, mindössze csak 2 millió ló van, Oroszországban pedig, nem számítva a nomád népek lovait, 20 millió, tehát kétszer annyi, mint a többi Európában. Germania jelenlegi tüzérssége 2408 tábori ágyuból áll, többet neki kiállítani bajos, a megkívántól lovakban érzékeny ki nem pótlható hiány miatt. Oroszország pedig e tekintetben döntő előnyökkel bir felette, s annyi lovasságot is képes szervezni, a mennyiről Germania minden erőfeszítés mellett nem is álmodhatik; délkeleti részeiben él 250,000 hadi szolgálatra képes, a lovaglast gyermekekorkutól fogva kitünően értő kozák, s majdnem annyi szintoly bátor és ügyes, idegen néptörzsű született lovag. Ezekből Oroszország kevés költséggel és nehézségnek nélkül rövid idő alatt 300,000 harcoképes vadász-lovaságot állíthat ki. Ez pedig oly haderő, mely teljesen igazolná I. Napoleonnak a Helena szigeten Melcolm angol tengernagy előtt tett abbéli nyilatkozatát, miszerint elég lenne csak Oroszország könnyű lovasságát, a kozákokat, minden irányban eresztetni, hogy derekasan egész Európát szétverjék s birodalmuk tulsúlyát a többi államok felett megállapítsák. De hogy ezen roppant lovasság valóban nagy és roppant hadi tetteket vihessen véghez, szükséges azt nemcsak mint lovasságot, hanem egyszersmind mint gyalogságot is begyakorolni, hogy szükség esetében az ellenséget a lovak szárnyain sebesen és váratlanul megkerülve gyaloghadereszként tudjon harcolni.

A vadász-lovaság I. Napoleon ideálja, oly megbecsülhetlen haderő, mely ha lóháton és gyalog egyaránt jól hadakozni képes, könnyen a mostani hadian alapelveit forgatná fel. Ilyen lovas gyalogság annál szükségesebb Oroszországra nézve, mert a moszani rendes lovasság a löfegyverek tökéletesítése folytán a háboruban már nem igen hasznos és czélszerű.

Miután Fadejew a tüzérsség rendezéséről is részletesen szolt, a pétvári hadügyérnek szánt következő szemrehányásokkal fejezi be cikkeit: felülmultok társainkat; — most pedig e tekintetben mindnyájuknál gyengébbek vagyunk. — A legnagyobb hadi-költségvetés mellett nincs elég ágyu- hadiszer, löpor, kénkö és salétrom. Oroszország nevelési korszakán még nem esett tul, jöllehet ezen nevelés kétszázados évtordulóját már e napokban ünnepeltük; mi nem tudunk még, vagy nem me-

elimerést egy költő lelke nem tagadhatja meg soha. Horac hasztalan mentegeti magát. Még ott is, hol Cleopatrárt meglámadni akarja, meglátszik minden szaván, hogy e nő uralja őt. Cleopatra igézete alatt áll a költő; adózik hatalmának és e fatale monstrum, mint őt nevezi, szemében mégis mindvégig a hatalomnak és szellemnek hatalmas eszményképe marad.

Szépségeről sem Horac, sem Virgil tüzetesen nem beszél; de ha folyton egy nő kedvességeről és méltóságteljes alakjáról beszél valaki, ha látjuk, hogy körülveszik őt a világ hatalmasai, bátran elhihetjük, hogy ily nő szép lehetett. A Nilus Helenájának nevezi őt Plutarch. De ez mit sem igazol. Minő lehetett tehát e nő? Nincs e tekintetben biztos utmutatónk. Csak a Denderah óriási rajzaiból ismerjük őt; nagyitva, iszonyu körvonalakban.

Prokesch-Osten az egyiptomi templom colossális rajzaiból szoltva, Cleopatra képének symbolikus jelekből annak rendkívüli szépségét magyarázza ki. „Cleopatra — ugymond — Irsként van feltüntetve, méltóságteljesen, vonzón és csábítón. Elég nekem, ha reá nézek ez alakra, hogy megértsem egy Caesar gyengeségét! A fej méltóságteljes és feltűnő alakú; a hajzat vastag fonatokban lengi körül nyakát és vállait; az arcz nemes és finom. A homlokot egy kigyó övedzi körül; a kebel és karok meztelenek, s a derékon megszorított bő köpeny méltóságteljesen hull le lábaira.”

Meglátogattam egyszer Prokesch-Ostent Bécsben; egész szerelmes volt Cleopatrára. Első ízben azt hittem, hogy egy idealistával állok szemközt, kit a titokszertü mult látyla tart köve; de később meggyőződtem, hogy csak a tudomány és tiszta meggyőződés beszélhet Prokesch-Osten szavaival.

Rossellini, Egyptom és Nubia emlékeiről irt munkájában megengedi, hogy a Cleopatra alakját feltüntető vonásokból annak rendkívüli szépségére vonható követ-

Hirdetési díj: öt hasabos garmond sorot 6 kr s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és keresztesy Pál papírkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király utca 60. sz.) Bécsben: Haasestein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse ott. Zeitungs-Agen (Stadt, Seilerstätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttg.

Nyitlteri cikkek: sora után 20 kr. előleg beiktatása mellett a szerkesztőséghez czimzendők. Előfizetések s hirdetési díjak a vitékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Hunyadmegye, jul. 14.

Megtörténtek Hunyadmegye mind két választókerületében is a követválasztások — a hátszegi választókerületben megválasztott általános szavazattöbbséggel a jobboldali Kendeff Árpád, a dévaiban baloldali Makray László, kivel szemben a rövidlátó agyafurtság Jordán Domokost léptette fel jobboldali jelöltül. Valóban ezen fellépéstől a választás levezetése a legkínosabb aggály gyöttré minden józanan gondolkozó kebelét; attól féltek, mikép Jordán Domokos fog a Deák-párt által megválasztatni. Eme aggodalom annál alaposabb volt, mivel nálunk a választók többsége nem intelligens, ezeket pedig mézes igérekkel s pénzrel vezetni igen könnyű. Nem is mulasztott el semmi az illető részéről megválasztatása keresztülvitelére. A votumok szerzésére meg női vállalkozó is volt. Hallottam egy szavát-bévehető uri embertől, mikép Deván egy nő gyönged kezével, lebonított hajjal igen idealison oltozva, cseberből osztogatta a kortes bort, — fennen hirdetve az ígét, hogy „Jordán bora s ingyen méretik.” Azonban az ercdüny bebizonyította, hogy a morális erő nem halt ki a megyéből végkép, s a vastag onzés nem diadalmaskodhat az önzellen tisztja polgári erőny felett: szavazatok érdemleneknek tartották magokat a Jordán vízbe keresztelkedni.

Pártunk igaz e választókerületben veszteséget szenvedett — de én és velem bizonyára sok más deák-párti könnyen vigasztalódik, mert bár ha sajnos s a párt rovására történt — de legalább a megye nyert általa.

Pártunk vereségének és az illető követjelölt tellépítésnek nyitját a befolyásosabb régióban kell keresnünk; pedig a történekből, melyek ezen kijelölést megelőzték, tudhattak minő népszerűsége van Jordánnak. Egyetlen szavába került volna az illető befolyásos urnak Barcsay Kálmán felléptetése, s ismerve a megye jobbpárti választóit, csak nem biztosan állíthatom, hogy egy ily fiatal embert, kiben tettvrág és tehetség van, melegen karolt volna fel, s választói mindent előkvettek volna, hogy megválasztása biztosítva legyen.

De tul vagyunk mindenen. Hátszeg városában Barcsay Kálmán megbukott — holott a megyén szerencsebb lehetett volna — a dévai választó-kerületben pártunk vereséget szenvedett. Ha Jordán felléptetőitől kérdezők: mindennek ki az oka? vajjon mit felel-nének? Egy jobboldali.

Bismarck félhivatalos lapja, a Franciaországalkötöttlegutóbbi szerződésről.

A „Prov. Cresp.” így ír: „Hosszabb idő óta nyilvánult Franciaország részéről ismételve azon törekvés, hogy a hátra levő hárommilliárdnyi adósság fizetése tekin-

ketetés. E vonások — így szol — legkevésbé sem hazudtolják meg a történelmet; s elég híven tüntetik fel a nőt; ki oly hatalmas befolyást volt képes gyakorolni Caesarra és Marcus Antoniusra. A ki csak kissé ismeri az emberi arczvonásokat, megismeri azonnal belőlük a lelket; s egyszerű vonásokban a festő híven tükrözheti vissza a szerelemittas és kéjelgő természetet; bár megtekintve ezen iszonyatos mérvű rajzot, mely Cleopatra uralkodása idejében készült, az emberi szem hasztalan törekszik meglátni e colossális alakban a nőt, kit kortársai a nőnem csodálatára méltó példajaként tüntettek fel.

Tüzetes, határozott utmutatóra tehát e tekintetben nem igen akadunk. A mult homályából csak a bir maradt reánk, hogy Cleopatra szép, hódító jelenség volt. Egyéb semmi. Egy symbolikus rajz, a legelhagyatottabb állapotban, ez az egész, mire támaszkodhatunk. Egy karczolat egy dülöfőben levő templom falzatán! Ez az egyetlen utmutató. Cenci Beatrix, Donna Lucretia, Mona Liza, hol vannak festőitek? Hol van Leonard, Rafael, Titian! „Te még szerelemfélővé teszed e fantommal!” — mondá e szellemudnó egy ízben férjének. — Érdéklődjél, a mennyire tetszik, az élők iránt; legyenek szépek, kecseljesek, mit bánom én! Nem felek egy cseppet sem tőlük, mert tudom, hogy nincs közöttük egy is, ki jobban szeretne, mint én; hanem e márványba vésett rajzokat, melyeket képzelettedben igyekszel kiegészíteni s beléjük lelket lehelni, utálok szivem mélyéből; és ha azt akarod, hogy nyugton, békén alhassam, ne beszélj nekem többé soha Cleopatráról.” A képzelő tehetség, ez az egyetlen forrás, melyhez fordulhatunk; a lelek dolgozik. alakítani törekszik, de a valóságot nem fogjuk szemünk elé varázsolni soha.

(Folyt. köv.)

